For Private Circulation Only

Study Circle Career Development Institute

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा (गट ब)/(गट क) मुख्य परीक्षा २०२३

पेपर क्रमांक – १ : मराठी व इंग्रजी

(१) मराठी सर्वसामान्य शब्दसंग्रह

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या परीक्षा २०२३

मराठी सर्वसामान्य शब्दसंग्रह घटकावर प्रश्न असणाऱ्या परीक्षा

१) सहायक रासायनिक विश्लेषक चाळणी परीक्षा, १९ जानेवारी २०२३
२) दंत शल्यचिकित्सक चाळणी परीक्षा, २०२३
३) मुख्य प्रशासकीय अधिकारी चाळणी परीक्षा २०२३
४) सहायक मत्स्य आयुक्त चाळणी परीक्षा २०२३
५) राज्यसेवा मुख्यपरीक्षा पेपर्स १ ते ४, २०२३
६) महाराष्ट्र गट क मुख्य परीक्षा पेपर १, २००३
७) फार्मासिस्ट, वैद्यकीय महविद्यालये चाळणी परीक्षा २०२३
८) सांख्यिकी अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य चाळणी परीक्षा २०२३
९) कायदा अधिकारी, नगरनियोजन चाळणी परीक्षा २०१३
१०) सहायक संचालक,नगरनियोजन चाळणी परीक्षा २०२३
११) सहायक कायदेशीर सल्लागार/अव्वर सचिव, नगरनियोजन चाळणी परीक्षा , २०१३
१२) नगरनियोजन अधिकारी चाळणी परीक्षा २०२३
१३) लिपिक टंकलेखक (मुख्य) परीक्षा, १२ फेब्रुवारी २०२३
१४) दुय्यम निरीक्षक राज्य उत्पादन शुल्क (मुख्य) परीक्षा २०२३
१५) कर सहायक (मुख्य परीक्षा) ४ मार्च २०२३
१६) उद्योग निरीक्षक, गट क (मुख्य) परीक्षा, ११ मार्च २०२३
१७) सहायक आयुक्त (औषधे) चाळणी परीक्षा, १७ मार्च २०२३
१८) सहाय्यक (विधी) चाळणी परीक्षा, १७ मार्च २०२३
१९) कनिष्ठ भूवैज्ञानिक चाळणी परीक्षा, १७ मार्च २०२३
२०) कार्यकारी अभियंता (विद्युत) चाळणी परीक्षा, २० मार्च २०२३
२१) उपअभियंता (विद्युत–यांत्रिकी) चाळणी परीक्षा, २० मार्च २०२३
२२) महाराष्ट्र वनसेवा मुख्य परीक्षा, १६ एप्रिल २०२३
२३) महाराष्ट्र अराजपत्रित गट ब व क सेवा, संयुक्त पूर्वपरीक्षा, ३० एप्रिल २०२३
२४) महाराष्ट्र अभियांत्रिकी (सिव्हिल) मुख्य परीक्षा, २३ एप्रिल २०२३
२५) उपसंचालक आरोग्यसेवा चाळणी परीक्षा, १२ मे २०२३
२६) महाराष्ट्र अभियांत्रिकी (विद्युत) मुख्य परीक्षा, १३ मे २०२३
२७) महाराष्ट्र कृषीसेवा मुख्य परीक्षा, १३ मे २०२३
२८) उपसंचालक औद्योगिक सुरक्षा चाळणी परीक्षा, १६ मे २०२३
२९) महाराष्ट्र राजपत्रित नागरी सेवा संयुक्त पूर्वपरीक्षा, ४ जून २०२३
३०) वैद्यकीय अधिकारी चाळणी परीक्षा, ८ जुलै २०२३

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा मुख्य परीक्षा (गट ब)/(गट क) २०२३

पेपर क्रमांक - १ : मराठी व इंग्रजी

(१) मराठी सर्वसामान्य शब्दसंग्रह

१) समानार्थी शब्द-विरुद्धार्थी शब्द
२) शब्दार्थ-संज्ञांचे अर्थ
३) शब्दसमूहाबद्दल एक शब्द
४) शब्दव्युत्पत्ती - तत्सम / तद्भव
५) देशी / भारतीय / परभाषेतील शब्द
६) शब्दसिद्धी - सिद्ध शब्द / धातू
७) उपसर्गघटित शब्द
८) प्रत्ययसाधित शब्द - कृदंत - धातू साधित / तद्धित - शब्द साधित
९) अभ्यस्त शब्द - पूर्णाभ्यस्त / अंशाभ्यस्त / अनुकरण वाचक
१०) अलंकारिक / सामासिक / ग्रामीण व नागरी शब्द
११) शब्दार्थ न जुळणारा शब्द, पर्यायी शब्द / पर्यायी नसलेला शब्द
१२) विविधअर्थी एक शब्द
१३) संदर्भ शब्द रिकाम्या जागी निवडणे
१४) शब्दांचे शुद्धलेखन - शब्दाचा प्रकार, जोडशब्द
१५) लिपी, शब्दशक्ती/शब्दांचे काव्यगुण

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा मुख्य परीक्षा (गट ब) / (गट क) २०२३

पेपर क्रमांक –१ : मराठी व इंग्रजी

१) मराठी भाषा (५०)

(१) सर्वसामान्य शब्दसंग्रह / १५

(२) वाक्यरचना / १३

(३) व्याकरण / १२

(४) म्हणी व वाक्प्रचार (अर्थ व उपयोग) / ५

(५) उताऱ्यावरील प्रश्नोत्तरे / ५

(२) इंग्रजी भाषा / ५०

(6) CommonVocabualry / 10

(7) SentenceStructure / 20

(8) Grammar /10

(9) Use of Idioms and Phrases / 5

(10) Comprehension / 5

पेपर क्रमांक – २ : सामान्य अध्ययन व बुद्धिमापन चाचणी

१) सामान्य बुद्धिमापन व आकलन / १०

२) चालू घडामोडी – जागतिक तसेच महाराष्ट्रासह भारतातील / १०

३) अंकगणित आणि सांख्यिकी / १०

४) अ) माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ / ५

ब) महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क, २०१५ / ५

५) भारतीय संघराज्य व्यवस्था, राज्यघटना, स्थानिक स्वराज्य व्यवस्था, कार्यकारी मंडळ, न्यायमंडळ, विधीमंडळ / १५

६) अ) भारताचा व महाराष्ट्राचा भूगोल / १०

ब) पर्यावरण / ५

७) सामान्य विज्ञान व तंत्रज्ञान / १५ –

अ) भौतिकशास्त्र (फिजिक्स) / २

ब) रसायनशास्त्र (केमिस्ट्री) / २

क) प्राणीशास्त्र (झूलॉजी) / २

ड) वनस्पतिशास्त्र (बॉटनी) / २

इ) दूरसंवेदन, हवाई व ड्रोन छायाचित्रण, भौगोलिक माहिती प्रणाली व त्याचे उपयोजन / २

फ) माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञान / ५

८) अर्थव्यवस्था व नियोजन, विकास विषयक अर्थशास्त्र आणि कृषी / १५

१) समग्रलक्षी अर्थशास्त्र, विकास विषयक अर्थशास्त्र / ६

२) भारतीय अर्थव्यवस्था आणि कृषी / ९

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा मुख्य परीक्षा (गट ब)
Maharashtra Non Gazzeted Services Main Examination (Group B)

-: परीक्षा योजना :-

प्रश्नपत्रिकांची संख्या - दोन

पेपर क्र.-१ - २०० गुण
पेपर क्र.-२ - २०० गुण
एकूण - ४०० गुण

शारीरिक चाचणी व मुलाखत - केवळ पोलीस उप निरीक्षक पदाकरीता
(शारीरिक चाचणी - १०० गुण, मुलाखत - ४० गुण)

पेपर क्र. व संकेतांक	विषय	प्रश्नसंख्या	गुण	दर्जा	माध्यम	परीक्षेचा कालावधी	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
१ (सांकेतांक १०६२)	मराठी	५०	१००	बारावी	मराठी	एक तास	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी
	इंग्रजी	५०	१००	पदवी	इंग्रजी		
२ (सांकेतांक १०६३)	सामान्य अध्ययन व बुद्धिमत्ता चाचणी	१००	२००	पदवी	मराठी व इंग्रजी	एक तास	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी

नकारात्मक गुणदान -

१) प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/ कमी करण्यात येतील.
२) एखाद्या प्रश्नाची एकापेक्षा अधिक उत्तरे दिली असल्यास अथवा ज्या उमेदवाराने उत्तरपत्रिकेत पूर्ण वर्तुळ चिन्हांकित केले नसेल अशा प्रश्नाचे उत्तर चुकीचे समजण्यात येऊन त्या प्रश्नाच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/कमी करण्यात येतील.
३) वरीलप्रमाणे कार्यपध्दतीचा अवलंब करताना एकूण अंतिम गुणांची बेरीज अपूर्णांकात आली तरीही ती अपूर्णांकातच राहील व पुढील कार्यवाही त्याच्या आधारे करण्यात येईल.
४) एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर अनुत्तरितअसेल तर, अशा प्रकरणी नकारात्मक गुणांची पध्दत लागू असणार नाही.

-: अभ्यासक्रम :-

पेपर क्रमांक - १ - मराठी, इंग्रजी या विषयामध्ये खालील घटक/ उपघटकांचा समावेश असेल.

अ.क्र.	विषय
१	**मराठी :-** सर्वसामान्य शब्दसंग्रह, वाक्यरचना, व्याकरण, म्हणी व वाक्प्रचार यांचा अर्थ आणि उपयोग तसेच उताऱ्यावरील प्रश्नांची उत्तरे
२	**इंग्रजी : -** Common Vocabulary, Sentence structure, Grammar, use of Idioms and phrases & their meaning and comprehension of passage.

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा मुख्य परीक्षा (गट क)
(सहायक मोटार वाहन निरीक्षक पद वगळून अन्य पदांकरीता)
Maharashtra Non Gazzeted Services Main Examination (Group C)
(All posts excluding Assistant Motor Vehicle Inspector Post)

-: परीक्षा योजना :-

प्रश्नपत्रिकांची संख्या - दोन

पेपर क्र.-१ - २०० गुण
पेपर क्र.-२ - २०० गुण
एकूण - ४०० गुण

पेपर क्र. व संकेतांक	विषय	प्रश्नसंख्या	गुण	दर्जा	माध्यम	परीक्षेचा कालावधी	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
१ (सांकेतांक १०६४)	मराठी	५०	१००	बारावी	मराठी	एक तास	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी
	इंग्रजी	५०	१००	पदवी	इंग्रजी		
२ (सांकेतांक १०६५)	सामान्य अध्ययन व बुद्धिमत्ता चाचणी	१००	२००	पदवी	मराठी व इंग्रजी	एक तास	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी

नकारात्मक गुणदान -

१) प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/ कमी करण्यात येतील.
२) एखाद्या प्रश्नाची एकापेक्षा अधिक उत्तरे दिली असल्यास अथवा ज्या उमेदवाराने उत्तरपत्रिकेत पूर्ण वर्तुळ चिन्हांकित केले नसेल अशा प्रश्नाचे उत्तर चुकीचे समजण्यात येऊन त्या प्रश्नाच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/कमी करण्यात येतील.
३) वरीलप्रमाणे कार्यपध्दतीचा अवलंब करताना एकूण अंतिम गुणांची बेरीज अपूर्णांकात आली तरीही ती अपूर्णांकातच राहील व पुढील कार्यवाही त्याच्या आधारे करण्यात येईल.
४) एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर अनुत्तरितअसेल तर, अशा प्रकरणी नकारात्मक गुणांची पध्दत लागू असणार नाही.

-: अभ्यासक्रम :-

पेपर क्रमांक - १ - मराठी, इंग्रजी या विषयामध्ये खालील घटक/ उपघटकांचा समावेश असेल.

अ.क्र.	विषय
१	**मराठी :-** सर्वसामान्य शब्दसंग्रह, वाक्यरचना, व्याकरण, म्हणी व वाक्प्रचार यांचा अर्थ आणि उपयोग तसेच उताऱ्यावरील प्रश्नांची उत्तरे
२	**इंग्रजी : -** Common Vocabulary, Sentence structure, Grammar, use of Idioms and phrases & their meaning and comprehension of passage.

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा मुख्य परीक्षा (गट ब)/(गट क) २०२३

पेपर क्रमांक – १ : मराठी व इंग्रजी सविस्तर अभ्यासक्रम

१) मराठी (५०)

(१) सर्वसामान्य शब्दसंग्रह /१५

१) समानार्थी शब्द–विरुद्धार्थी शब्द
२) शब्दार्थ–संज्ञांचे अर्थ
३) शब्दसमूहाबद्दल एक शब्द
४) शब्दव्युत्पत्ती – तत्सम / तद्भव
५) देशी / भारतीय / परभाषेतील शब्द
६) शब्दसिद्धी – सिद्ध शब्द / धातू
७) उपसर्गघटित शब्द
८) प्रत्ययसाधित शब्द – कृदंत – धातू साधित / तद्धित – शब्द साधित
९) अभ्यस्त शब्द – पूर्णाभ्यस्त / अंशाभ्यस्त / अनुकरण वाचक
१०) अलंकारिक / सामासिक / ग्रामीण व नागरी शब्द
११) शब्दार्थ न जुळणारा शब्द, पर्यायी शब्द / पर्यायी नसलेला शब्द
१२) विविधअर्थी एक शब्द
१३) संदर्भ शब्द रिकाम्या जागी निवडणे
१४) शब्दांचे शुद्धलेखन – शब्दाचा प्रकार, जोडशब्द
१५) लिपी, शब्दशक्ती/शब्दांचे काव्यगुण

(२) वाक्यरचना/१३

१) वाक्याचे पृथक्करण – उद्देश व उद्देशविस्तार, विधेय व विधेयविस्तार
२) वाक्य संश्लेषण व वाक्यनिर्मिती
३) वाक्यातील कर्ता व कर्म
४) कर्तरी प्रयोग, कर्मणी प्रयोग
५) भावे प्रयोग, नवीन प्रकार

✻ वाक्यरचनेनुसार प्रकार व रूपांतर

६) केवलवाक्य, मुख्य आणि गौण वाक्ये
७) संयुक्तवाक्य व वाक्य रूपांतर
८) मिश्रवाक्य व वाक्य रूपांतर

✻ अर्थावरून प्रकार व वाक्य रूपांतर

९) होकारार्थी, नकारार्थी व वाक्य रूपांतर
१०) प्रश्नार्थक व वाक्य रूपांतर
११) उद्गारवाचक, आज्ञार्थी व वाक्य रूपांतर
१२) वाक्यातील काळ आणि आख्यात
१३) योग्य विरामचिन्हांचा वापर

(३) व्याकरण/१२

१) वर्णाक्षरे व शब्दांच्या जाती
   १) वर्णाक्षर व मूलध्वनी
   २) स्वर
   ३) व्यंजन
   ४) अनुनासिके
   ५) वर्णरचना
   ६) जोडाक्षर
   ७) शब्दांच्या जाती
२) नाम व नामाचे प्रकार
३) सर्वनाम
४) विशेषण
५) क्रियापदांचे प्रकार, रूप व धातुसाधिते
६) क्रियाविशेषण व शब्दयोगी अव्यय
७) उभयान्वयी व केवलप्रयोगी अव्यय
८) सामान्यरूप व विभक्ती
९) लिंग व वचन
१०) संधी व समास
११) अलंकार, वृत्ते, पद्यरचना – काव्य/ओव्या
१२) वाङ्मयीन इतिहास व भाषिक सामान्यज्ञान

(४) म्हणी व वाक्प्रचार (अर्थ व उपयोग)/५

४१) म्हणीचा योग्य अर्थ
४२) वाक्प्रचाराचा योग्य अर्थ
४३) योग्य अर्थाची म्हण/पर्यायी म्हण निवडणे
४४) पर्यायी वाक्प्रचार
४५) म्हणीचा/वाक्प्रचाराचा वाक्यात उपयोग

(५) उताऱ्यावरील प्रश्नोत्तरे/५

४६) उतारा क्र.१ प्रश्न क्र.१
४७) उतारा क्र.१ प्रश्न क्र.२
४८) उतारा क्र.१ प्रश्न क्र.३
४९) उतारा क्र.१ प्रश्न क्र.४
५०) उतारा क्र.१ प्रश्न क्र.५

(२) इंग्रजी / ५०

(6) CommonVocabualry /10

51) Synonyms / Homonym
52) Antonyms
53) One Word substitution
54) Meaning / Wrong meaning of words, underlined words
55) Correct spelling
56) Names for groups/collection
57) Use of correct word
58) Word formation /Construction / building
59) Confusing words & Full form
60) Fill in the blanks

(7) SentenceStructure /20

61) Types of sentences - structure
62) Types of sentences - meaning
63) Types of clauses
64) Question tags and Interrogative sentences
65) Grammatically Correct sentence
66) Grammatical error part
67) Punctuation
68) Direct - Indirect Speech
69) Active & Passive Voice
70) Degrees
71) Transformation
72) Completion of clauses
73) Meaning of sentence
74) Sentence completion
75) Sentence construction
76) Types of sentences - structure/meaning
77) Types of clauses
78) Grammatically Correct /error part/Punctuation
79) Direct - Indirect Speech
80) Active & Passive Voice

Study CIRCLE

(8) Grammar /10

81) Types and use of Noun, Pronouns
82) Types and use of correct Adjectives
83) Types and use of Verbs, Modals
84) Types of Tenses
85) Use of correct Adverb
86) Use of correct Preposition
87) Use of correct Conjunction and Interjection
88) Use of Articles
89) Singular & Plural, Gender
90) Figure of Speech

(9) Use of Idioms and Phrases / 5

91) Correct meaning of a phrase
92) Correct meaning of an idiom
93) Correct use of phrase
94) Correct use of an idiom
95) Gerundial phrase, Substitution of phrase / idiom

(10) Comprehension / 5

96) Passage no.2, Q.no.1
97) Passage no.2, Q.no.2
98) Passage no.2, Q.no.3
99) Passage no.2, Q.no.4
100) Passage no.2, Q.no.5

study CIRCLE

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा मुख्य परीक्षा (गट ब)/(गट क) २०२३

पेपर क्रमांक –१ : मराठी व इंग्रजी

(१) मराठी सर्वसामान्य शब्दसंग्रह

१) समानार्थी शब्द–विरुद्धार्थी शब्द
२) शब्दार्थ–संज्ञांचे अर्थ
३) शब्दसमूहाबद्दल एक शब्द
४) शब्दव्युत्पत्ती – तत्सम / तद्भव
५) देशी / भारतीय / परभाषेतील शब्द
६) शब्दसिद्धी – सिद्ध शब्द / धातू
७) उपसर्गघटित शब्द
८) प्रत्ययसाधित शब्द – कृदंत – धातू साधित / तद्धित – शब्द साधित
९) अभ्यस्त शब्द – पूर्णाभ्यस्त / अंशाभ्यस्त / अनुकरण वाचक
१०) अलंकारिक/ सामासिक / ग्रामीण व नागरी शब्द
११) शब्दार्थ न जुळणारा शब्द, पर्यायी शब्द / पर्यायी नसलेला शब्द
१२) विविधअर्थी एक शब्द
१३) संदर्भ शब्द रिकाम्या जागी निवडणे
१४) शब्दांचे शुद्धलेखन – शब्दाचा प्रकार, जोडशब्द
१५) लिपी, शब्दशक्ती/शब्दांचे काव्यगुण

(१) समानार्थी शब्द–विरुद्धार्थी शब्द

समानार्थी शब्द

१) घोडा या शब्दाचे समानार्थी शब्द ......
a) हय, वारू, तुरग　　b) तुरग, तुरंग, तुरंगम
c) अश्व, हय, वारूणी　　d) कुरग, कुरंग, कुरंगम
पर्यायी उत्तरे :
१) (a) बरोबर, (b), (c), (d) चूक　　२) (a) व (b) बरोबर, (c), (d) चूक
३) (c) बरोबर, (b), (d), (a) चूक　　४) (b) बरोबर, (a), (c), (d) चूक

२) 'लाघवी' या शब्दाला समानार्थी नसलेला शब्द ओळखा.
१) आर्जवी　२) लंपट　३) लडिवाळ　४) प्रेमळ

३) 'दुष्मन' या शब्दाचा समानार्थी नसलेला शब्द ओळखा.
१) रिपू　२) वैरी　३) कलह　४) शत्रू

४) 'अचल' या शब्दाचा समानार्थी शब्द ओळखा.

अ) शैल ब) पदर क) चर ड) अस्थिर

पर्यायी उत्तरे :

१) अ फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक २) ब फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक

३) ब आणि क फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक ४) ड फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक

५) पुढीलपैकी कोणता गट समानार्थी शब्दांचा आहे ?

१) राव, रंक, असामी २) रान, कंटक, गर्द ३) मेघ, जलद, घन ४) नीर, पाणी, पंकज

६) समानार्थी शब्दाच्या जोड्या जुळवा.

'अ' गट	'ब' गट
अ) निष्कलंक	i) प्रांजल
ब) निष्कांचन	ii) पवित्र
क) निष्कारण	iii) निर्धन
ड) निष्कपट	iv) अकारण

पर्यायी उत्तरे :

	(अ)	(ब)	(क)	(ड)
१)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
२)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
३)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
४)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)

७) 'कन्या' या शब्दासाठी समानार्थी योग्य शब्द कोणता ?

१) तनया २) रजनी ३) शर्वरी ४) सूत

८) समानार्थी शब्दांचा योग्य पर्यायी गट ओळखा.

१) भार्या, काया, जाया २) सरिता, तटिनी, निर्झारिणी

३) महिला, वनिता, ललिता ४) कच, अलक, नयन

९) समानार्थी नसलेला शब्द ओळखा ?

अ) सुधाकर ब) सुधांशू क) हिमांशू ड) मित्र

पर्यायी उत्तरे :

१) अ फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक २) ब फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक

३) क आणि ड फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक ४) ड फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक

१०) पुढीलपैकी कोणता शब्द अर्थदृष्ट्या समानार्थी शब्दगटात बसत नाही ?

अ) महिला ब) ललना क) सविता ड) नारी

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त अ बरोबर बाकी सर्व चूक २) फक्त ब बरोबर बाकी सर्व चूक

३) फक्त अ, ब व ड बरोबर बाकी सर्व चूक ४) फक्त क बरोबर बाकी सर्व चूक

११) 'लाघवी' या शब्दाला समानार्थी नसलेला शब्द ओळखा.
१) आर्जवी २) लंपट ३) लडिवाळ ४) प्रेमळ

१२) 'दुष्मन' या शब्दाचा समानार्थी नसलेला शब्द ओळखा.
१) रिपू २) वैरी ३) कलह ४) शत्रू

विरुद्धार्थी शब्द

१) 'कृपण' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द वापरून बनविलेले अचूक वाक्य कोणते?
a) तो अतिशय कंजूस माणूस आहे. b) तो उदार मनाचा माणूस आहे.
c) तो कृपाळू माणूस आहे. d) तो अतिशय मूर्ख माणूस आहे.
पर्यायी उत्तरे :
१) फक्त (a) आणि (d) बरोबर २) फक्त (b) बरोबर
३) फक्त (a) आणि (c) बरोबर ४) फक्त (d) बरोबर

२) 'सुपीक' शब्दासाठी विरुद्धार्थी नसलेल्या शब्दाचा अचूक पर्याय लिहा.
१) नापीक २) ओसाड ३) वैराण ४) सुबत्ता

३) विरोधी अर्थ व्यक्त करणारी योग्य जोडी कोणती?
a) विसंवादी – संवादी b) वियोगी – योगी c) विश्वास – श्वास d) विनाश – नाश
पर्यायी उत्तरे :
१) (a) आणि (b) २) फक्त (a) ३) (a), (b), (c) ४) वरील सर्व

४) 'पीयूष' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द ओळखा.
१) अमृत २) सुधा ३) पियूख ४) विष

५) 'सलगी' चा विरुद्धार्थी शब्द कोणता ?
१) असमाधान २) जवळीक ३) दुरावा ४) सजनी

६) 'शाश्वत' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द ओळखा.
अ) नश्वर ब) चिरंतन क) अमर ड) चिरंजीव
पर्यायी उत्तरे :
१) अ फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक २) अ आणि ब बरोबर बाकी सर्व चूक
३) क फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक ४) ड फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक

७) 'भौतिक' या शब्दाचा विरुद्ध अर्थी शब्द व त्याचा योग्य विग्रह असलेला पर्याय कोणता ?
अ) अभौतिक – जे नैसर्गिक नाही ते ब) आध्यात्मिक – धार्मिक वृत्ती असणारा
क) रासायनिक – रसायनांची माहिती असणारा ड) सांप्रदायिक – विशिष्ट संप्रदायाचा अनुयायी
पर्यायी उत्तरे :
१) अ फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक २) ब फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक
३) ब आणि क फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक ४) ड फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक

८) खालीलपैकी कोणता गट विरुद्धार्थी शब्दांचा नाही ?
१) गद्य – पद्य २) धेनू – ऋषभ ३) चोर – साव ४) रक्त – रुधिर

९) 'सुपीक' शब्दासाठी विरुद्धार्थी नसलेल्या शब्दाचा अचूक पर्याय लिहा.
१) नापीक २) ओसाड ३) वैराण ४) सुबत्ता

१०) विरोधी अर्थ व्यक्त करणारी योग्य जोडी कोणती?
a) विसंवादी – संवादी b) वियोगी – योगी c) विश्वास – श्वास d) विनाश – नाश
पर्यायी उत्तरे :
१) (a) आणि (b) २) फक्त (a) ३) (a), (b), (c) ४) वरील सर्व

११) 'पीयूष' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द ओळखा.
१) अमृत २) सुधा ३) पियूख ४) विष

(२) शब्दार्थ–संज्ञांचे अर्थ

१) याच्याकडे तर द्रव्य नाही आणि विद्याही नाही. हा म्हणजे ......
१) अकलेचा खंदक २) उंटावरचा शहाणा ३) ठणठणपाळ ४) निर्धन

२) 'संयोजन' म्हणजे काय?
a) सांधा b) कार्यक्रमाची सुसूत्र आखणी
c) मिलाफ d) जोड
पर्यायी उत्तरे :
१) (a), (c) आणि (d) बरोबर २) फक्त (b) आणि (d) बरोबर
३) फक्त (a) आणि (d) बरोबर ४) फक्त (b) आणि (c) बरोबर

३) 'दिशाभूल' या शब्दाचा योग्य अर्थ ओळखा.
a) दिशा चुकणे b) भुरळ पडणे
c) भ्रम होणे d) विचारांचा गोंधळण होणे
पर्यायी उत्तरे :
१) फक्त (a) व (c) बरोबर २) फक्त (b) व (d) बरोबर
३) फक्त (a), (c) व (d) बरोबर ४) सर्व पर्याय बरोबर आहेत

४) योग्य जोड्या जुळवा :

क–गट	ख–गट
अ) शब्दातीत	i) आध्यात्मिक, आधिभौतिकी, आधिदैविक अशा तीन प्रकारच्या पीडा
ब) सव्यसाची	ii) दोन्ही हातांनी सारख्या कौशल्याने काम करणारा
क) तापत्रय	iii) ज्याचे वर्णन करणे शब्दांना शक्य नाही
ड) पुनरुक्ती	iv) एकच शब्द पुन्हा पुन्हा वापरणे

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
१)	iv	iii	ii	i
२)	iv	ii	iii	i
३)	iii	i	ii	iv
४)	iii	ii	i	iv

५) 'संयोजन' म्हणजे काय?

a) सांधा

b) कार्यक्रमाची सुसूत्र आखणी

c) मिलाफ

d) जोड

पर्यायी उत्तरे :

१) (a), (c) आणि (d) बरोबर

२) फक्त (b) आणि (d) बरोबर

३) फक्त (a) आणि (d) बरोबर

४) फक्त (b) आणि (c) बरोबर

६) 'दिशाभूल' या शब्दाचा योग्य अर्थ ओळखा.

a) दिशा चुकणे

b) भुरळ पडणे

c) भ्रम होणे

d) विचारांचा गोंधळण होणे

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a) व (c) बरोबर

२) फक्त (b) व (d) बरोबर

३) फक्त (a), (c) व (d) बरोबर

४) सर्व पर्याय बरोबर आहेत

(३) शब्दसमूहाबद्दल एक शब्द

१) व्यक्ती किंवा संस्थेची ७५ वर्षे पूर्ण झाल्यानंतर जी स्मरणिका प्रकाशित करतात त्याला काय म्हणतात.

१) रौप्य महोत्सव

२) सुवर्ण महोत्सव

३) हीरक महोत्सव

४) अमृत महोत्सव

२) जोड्या जुळवा.

गट 'अ'	गट 'ब'
a) एकाच काळात हयात असलेले	I) निपुत्रिक
b) ज्याने पुष्कळ ऐकले व वाचले आहे असा	II) बहुश्रुत
c) ज्याचे वर्णन करता येत नाही असे	III) समकालीन
d) ज्याला मुले बाळे नाहीत असा	IV) अवर्णनीय

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
१)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
२)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
३)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
४)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

३) निळ्या रंगाचे एक रत्न म्हणजे काय?

१) निळकंठ २) चंद्र ३) इंद्रनीळ ४) आकाश

४) एका भाषेतील मजकूर, त्याचा आशय दुसऱ्या भाषेत आणणे म्हणजे ...... होय.

१) बातमी २) वृत्तलेखन ३) चौकट ४) भाषांतर

५) 'कायमचे लक्षात राहणारे' या शब्दसमूहासाठी एक शब्द वापरून केलेले वाक्य कोणते?

a) ही गोष्ट चिरंतन आहे.
b) तो कायम आठवणीत राहील.
c) आजचा सामना अविस्मरणीय होता.
d) अजय तात्पुरता स्मृतीत राहील.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a) व (c) बरोबर
२) फक्त (b) व (d) बरोबर
३) फक्त (c) बरोबर
४) फक्त (c) व (d) बरोबर

६) 'दुसऱ्याच्या मनातले जाणणारा' यासाठी पुढीलपैकी योग्य पर्याय निवडा.

अ) अंतर्ज्ञानी ब) अंतर्धान क) मनकवडा ड) भविष्यवेत्ता

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त अ बरोबर बाकी सर्व चूक
२) फक्त अ व क बरोबर बाकी सर्व चूक
३) फक्त क बरोबर बाकी सर्व चूक
४) फक्त ड बरोबर बाकी सर्व चूक

७) 'आत्मसंयमनासाठी करावयाची कृत्ये' या शब्दसमुहाला एक शब्द सांगा.

a) यमनियम b) मनःशांती c) योजकत्त्व d) देहबंध

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a) बरोबर २) (b) व (c) बरोबर ३) (c) व (d) बरोबर ४) फक्त (d) बरोबर

८) पुरुषाच्या फेट्यावर लावावयाचा रत्नजडीत तुरा – या शब्दसमुहाला खालीलपैकी योग्य शब्द कोणता?

१) शेमला २) मुकूट ३) मोतीतुरा ४) शिरपेच

९) 'उत्क्रांती' या शब्दासाठी अचूक शब्दसमूह कोणता ? योग्य पर्याय निवडा.

१) कोणत्याही क्षेत्रात एकदम होणारा इष्ट बदल
२) कोणत्याही क्षेत्रात वेळोवेळी क्रांती होऊन इष्ट बदल होणे
३) कोणत्याही क्षेत्रात हळूहळू होणारा इष्ट बदल
४) कोणत्याही क्षेत्रात इष्ट बदल होण्याची स्थिती

१०) 'तोंडातोंडी चालत आलेली गोष्ट' या शब्द समूहासाठी योग्य शब्द कोणता ?

१) इसापनिती २) भाकडकथा ३) हरिकथा ४) दंतकथा

११) व्यक्ती किंवा संस्थेची ७५ वर्षे पूर्ण झाल्यानंतर जी स्मरणिका प्रकाशित करतात त्याला काय म्हणतात.

१) रौप्य महोत्सव २) सुवर्ण महोत्सव ३) हीरक महोत्सव ४) अमृत महोत्सव

१२) जोड्या जुळवा.

गट 'अ'	गट 'ब'
a) एकाच काळात हयात असलेले	I) निपुत्रिक
b) ज्याने पुष्कळ ऐकले व वाचले आहे असा	II) बहुश्रुत
c) ज्याचे वर्णन करता येत नाही असे	III) समकालीन
d) ज्याला मुले बाळे नाहीत असा	IV) अवर्णनीय

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
१)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
२)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
३)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
४)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

१३) निळ्या रंगाचे एक रत्न म्हणजे काय?

१) निळकंठ २) चंद्र ३) इंद्रनीळ ४) आकाश

१४) एका भाषेतील मजकूर, त्याचा आशय दुसऱ्या भाषेत आणणे म्हणजे ...... होय.

१) बातमी २) वृत्तलेखन ३) चौकट ४) भाषांतर

१५) 'कायमचे लक्षात राहणारे' या शब्दसमूहासाठी एक शब्द वापरून केलेले वाक्य कोणते?

a) ही गोष्ट चिरंतन आहे.
b) तो कायम आठवणीत राहील.
c) आजचा सामना अविस्मरणीय होता.
d) अजय तात्पुरता स्मृतीत राहील.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a) व (c) बरोबर
२) फक्त (b) व (d) बरोबर
३) फक्त (c) बरोबर
४) फक्त (c) व (d) बरोबर

१६) योग्य जोड्या जुळवा.

'अ' गट	'ब' गट
क) माशासारखे डोळे असणारी	i) मृगाक्षी
ख) हरिणासारखे डोळे असणारी	ii) मिनाक्षी
ग) डोळ्यांनी पहावयास समर्थ	iii) मदिराक्षी
घ) जिचे डोळे मदिरेप्रमाणे धुंद आहे अशी	iv) डोळस

पर्यायी उत्तरे :

	क	ख	ग	घ
१)	i	ii	iii	iv
२)	ii	i	iii	iv
३)	ii	i	iv	iii
४)	iv	iii	ii	i

१७) 'दुःखामुळे सोडलेला दीर्घ श्वास' या शब्दसमूहासाठी योग्य शब्द कोणता ?

१) हतबलता २) तिरस्कार ३) सुस्कारा ४) उःश्वास

१८) विठ्ठलाची उभ्याउभ्या झालेली भेट मनाला फारसे समाधान देत नाही. या वाक्यातील अधोरेखित शब्दसमूहासाठी योग्य वाक्यप्रचार कोणता ?

१) धूळपेर २) पायधूळ ३) धूळभेट ४) धूळवाफ

१९) ''भोजनोत्तर थोडेसे चालण्याचा परिपाठ'' या शब्द समूहासाठी योग्य पर्याय निवडा.

अ) सप्तपदी ब) पाऊलवाट क) शतपावली ड) फिरस्ती

पर्यायी उत्तरे :

१) अ आणि क फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक
२) ब फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक
३) क फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक
४) ड फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक

(४) शब्दव्युत्पत्ती - तत्सम / तद्‌भव

१) तद्‌भव शब्दांच्या बाबतीत पुढील विधाने वाचून योग्य पर्याय निवडा.

a) संस्कृत शब्द मराठीत येताना त्यांच्या मूळ रूपात बदल होतो. ते शब्द म्हणजे तद्‌भव शब्द होय.

b) पुष्प, जल, ग्रंथ हे तद्‌भव शब्द आहेत.

c) हात, आग, पान हे तद्‌भव शब्द आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

१) (a) बरोबर, (b) व (c) चूक
२) (a), (b) बरोबर, (c) चूक
३) (a) व (c) बरोबर, (b) चूक
४) (a), (b), (c) बरोबर

२) पुढीलपैकी कोणत्या गटात तत्सम शब्द आहेत ?

अ) पद, दुग्ध, ग्रास ब) घर, हात, गाव क) कर्ण, अरण्य, जल

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त अ २) फक्त ब ३) फक्त अ व ब ४) फक्त अ व क

३) काही शब्द तत्सम, तद्‌भव किंवा परकीय नसतात, तरी त्यांची व्युत्पत्ती सांगता येते.

१) हे संपूर्ण विधान बरोबर आहे.
२) या विधानाचा उत्तरार्ध बरोबर आहे.
३) हे संपूर्ण विधान चूक आहे.
४) या विधानाचा पूर्वाध बरोबर आहे.

४) 'रान' या शब्दाची योग्य व्युत्पत्ती व प्रकार कोणता ?

अ) अरण्य (कन्नड) - तद्धित शब्द
ब) अरण्य (संस्कृत) - अभ्यस्त शब्द
क) वावर (पोर्तुगीज) - अभ्यस्त शब्द
ड) वावर (फारशी) - तद्धित शब्द

पर्यायी उत्तरे :

१) अ फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक
२) ब फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक
३) ब आणि क फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक
४) ड फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक

५) विधानात अधोरेखित केलेल्या शब्दाचा प्रकार ओळखा.
विधान : 'माझी <u>कन्या</u> परदेशी गेली.'
१) तत्सम शब्द २) तद्भव शब्द ३) देशी शब्द ४) यापैकी नाही

*६) **अचूक** पर्याय कोणता?*
a) सत्कार, समर्थन व काम हे तत्सम शब्द आहेत.
b) घास, घाम व उत्सव हे तद्भव शब्द आहेत.
c) मस्तक, नदी व कमळ हे तत्सम शब्द आहेत.
पर्यायी उत्तरे :
१) फक्त (a) बरोबर, (b) व (c) चूक *२) फक्त (c) बरोबर, (a) व (b) चूक*
३) फक्त (a) व (c) बरोबर, (b) चूक *४) फक्त (b) व (c) बरोबर, (a) चूक*

(५) देशी / भारतीय / परभाषेतील शब्द

१) पुढीलपैकी कोणता शब्द इंग्रजी भाषेतून आलेला नाही?
१) पेपर २) तिकीट ३) पगार ४) मोटर

२) खालीलपैकी कोणत्या गटातील सर्व शब्द पोर्तुगीज भाषेतून मराठीत आले आहेत?
१) पसंत, जकात, दौलत, बटन २) बटाटा, ताकद, मजूर, गुलाब
३) कोरडा, चावी, साबण, फणस ४) वांगे, घोडा, ढेकूण, जहाज

३) परकीय भाषेतील शब्दांच्या **योग्य** जोड्या जुळवा.

a) पोर्तुगीज	i) दर्या, महिना
b) फारसी	ii) चिल्लीपिल्ली, सार
c) अरबी	iii) टिकाव, मचवा
d) तामिळी	iv) जिल्हा, बंदर

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
1)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
2)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
3)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

४) दिलेल्या पर्यायातून देशी शब्द ओळखा.
१) सामान २) सासू ३) झोप ४) कोवळा

५) योग्य जोड्या लावा.

गट 'अ' स्वदेश भाषा	**गट 'ब' स्वदेशी शब्द**
अ) हिंदी	i) गुढी
ब) तेलगू	ii) गदारोळ
क) कानडी	iii) दाम
ड) तामिळी	iv) सार

पर्यायी उत्तरे :

	(अ)	**(ब)**	**(क)**	**(ड)**
१)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
२)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
३)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
४)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

६) 'शिकेकाई' हा शब्द शब्दसिद्धीच्या कोणत्या प्रकारात येतो?

१) तत्सम शब्द २) तद्भव शब्द
३) स्वदेशी (परप्रांतीय भाषा शब्द) ४) विदेशी शब्द (परदेशी शब्द)

७) खालीलपैकी 'कानडी' शब्दांचा गट ओळखा.

अ) अर्ज, हुकूम ब) भाकरी, तूप क) पगार, तंबाखू ड) दलाल, घी

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त अ व ड बरोबर २) फक्त अ व ब बरोबर ३) फक्त ब बरोबर ४) फक्त ड बरोबर

८) मराठीत 'गुढी' 'गुंडी' 'तूप' हे शब्द कोणत्या भाषेतून आले आहेत?

१) तेलगू २) तामिळी ३) कानडी ४) गुजराती

९) दिलेल्या पर्यायापैकी 'फारसी व मराठी' अशा दोन भाषांतील शब्द एकत्र येऊन तयार झालेल्या सामासिक शब्दांचा योग्य पर्याय निवडा.

अ) बाजारहाट ब) खर्चवेच क) धनदौलत ड) रीतरिवाज

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त अ आणि क बरोबर बाकी चूक २) फक्त ड आणि ब बरोबर बाकी चूक
३) फक्त ब आणि क बरोबर बाकी चूक ४) वरीलपैकी सर्व बरोबर

१०) 'हापूस' हा शब्द कोणत्या परदेशी शब्द प्रकारातील आहे?

१) फारसी २) पोर्तुगीज ३) अरबी ४) इंग्रजी

११) 'चौकीदार' हा शब्द कोणत्या परकीय भाषेतील आहे ?

१) उर्दू २) फारशी ३) पोर्तुगीज ४) ग्रीक

१२) योग्य जोड्या जुळवा :

a) इंग्रजी शब्द — i) दुकान, सही, जंगल
b) पोर्तुगीज शब्द — ii) ताकद, कंदील, फरक
c) अरबी शब्द — iii) तिकिट, बटन, मोटार
d) फारशी शब्द — iv) लिलाव, खण, इस्त्री

पर्यायी उत्तरे :

१) (a)-(iii), (b)-(iv), (c)-(ii), (d)-(i)
२) (a)-(iii), (b)-(i), (c)-(iv), (d)-(ii)
३) (a)-(iv), (b)-(iii), (c)-(i), (d)-(ii)
४) (a)-(ii), (b)-(iv), (c)-(iii), (d)-(i)

१३) 'अननस' हा शब्द कोणत्या भाषेतून मराठीत आला आहे ?

१) फार्शी २) कानडी ३) पोर्तुगीज ४) कोकणी

१४) पुढीलपैकी कोणता शब्द इंग्रजी भाषेतून आलेला नाही?

१) पेपर २) तिकीट ३) पगार ४) मोटर

(६) शब्दसिद्धी – सिद्ध शब्द / धातू

१) खालीलपैकी कोणते शब्द, सिद्ध शब्द नाहीत?

अ) जा, ये ब) कर, खा क) दे, घे ड) हरणे, बसणे

पर्यायी उत्तरे :

१) अ, ब आणि क बरोबर बाकी सर्व चूक
२) फक्त ड बरोबर बाकी सर्व चूक
३) फक्त अ आणि ब बरोबर बाकी सर्व चूक
४) फक्त ब आणि क बरोबर बाकी सर्व चूक

२) 'एका शब्दात दुसरा शब्द मिसळून नवीन शब्द तयार होतात' हा शब्दसिद्धीचा कोणता प्रकार आहे ?

१) समास २) उपसर्गघटित ३) प्रत्ययघटित ४) अभ्यस्त

(७) उपसर्गघटित शब्द

१) अधिपती, अपमान, निरोगी या शब्दांचा प्रकार कोणता?

a) प्रत्ययसाधित शब्द b) उपसर्गसाधित शब्द c) शब्दसाधित शब्द d) अंशाभ्यस्त शब्द

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a) व (d) बरोबर
२) फक्त (a) व (b) बरोबर
३) फक्त (b) बरोबर
४) फक्त (d) बरोबर

२) 'ऐनवेळ' हा शब्द खालीलपैकी कोणत्या शब्द प्रकाराचे उदाहरण आहे?

१) संस्कृत उपसर्ग घटित
२) मराठी उपसर्ग घटित
३) फारशी उपसर्गघटित
४) यापैकी नाही

३) पुढील पैकी संस्कृत उपसर्गघटीत शब्द कोणता ?

१) बिनधोक २) श्रवणीय ३) भंडाई ४) संपादन

४) संकल्प, संकीर्ण या शब्दांना खालीलपैकी कोणता उपसर्ग अचूक आहे?

१) संक् २) सम् ३) संन् ४) सक

५) अधिपती, अपमान, निरोगी या शब्दांचा प्रकार कोणता?

a) प्रत्ययसाधित शब्द
b) उपसर्गसाधित शब्द
c) शब्दसाधित शब्द
d) अंशाभ्यस्त शब्द

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a) व (d) बरोबर
२) फक्त (a) व (b) बरोबर
३) फक्त (b) बरोबर
४) फक्त (d) बरोबर

६) शब्दसिद्धी प्रकारात प्रत्यय जेव्हा शब्दापूर्वी येतो तेव्हा त्याला व्याकरणात काय म्हणून संबोधतात ?

१) अभिकरण २) उपसर्ग ३) विकरण ४) प्रत्ययघटित

७) ''एकाच धातूला निरनिराळे उपसर्ग लावून जे निरनिराळ्या अर्थाचे शब्द तयार होतात'', त्यांना काय म्हणतात ?

अ) उपसर्गघटित शब्द ब) प्रत्ययघटित शब्द क) सामासिक शब्द ड) अभ्यस्त शब्द

पर्यायी उत्तरे :

१) अ फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक
२) ब फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक
३) अ आणि क फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक
४) ड फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक

८) पुढीलपैकी कोणता गट उपसर्गधारित शब्दांचा आहे ?

अ) विजय, संसार ब) कुंभार, नातलग क) मायाळू, खर्चीक ड) आंबट, हातोटी

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त अ बरोबर बाकी सर्व चूक
२) फक्त अ आणि ब बरोबर बाकी सर्व चूक
३) फक्त क बरोबर बाकी सर्व चूक
४) फक्त ड बरोबर बाकी सर्व चूक

(८) प्रत्ययसाधित शब्द - कृदंत - धातू साधित / तद्धित - शब्द साधित

१) खालीलपैकी प्रत्ययसाधित शब्द कोणता आहे?

१) थंडाई २) अतिक्रमण ३) गैरहजर ४) संरक्षण

२) .... हा शब्द प्रत्ययघटित नाही.

१) आकर्ण २) चराई ३) खोदाई ४) घोटीव

३) 'माणुसकी, चुगलखोर, शहाणपणा' या शब्दातील प्रत्यय प्रकार ओळखा.

१) साधक प्रत्यय
२) विकारी प्रत्यय
३) साधक प्रत्यय आणि विकारी प्रत्यय
४) यापैकी कोणतेच नाही

(९) अभ्यस्त शब्द – पूर्णाभ्यस्त / अंशाभ्यस्त / अनुकरण वाचक

१) कुठेकुठे, दूरदूर, पुढेपुढे, हळूहळू हे शब्द कोणत्या अभ्यस्त प्रकारातील आहे?
१) अंशाभ्यस्त शब्द | २) पूर्णाभ्यस्त शब्द
३) अनुकरणवाचक शब्द | ४) उपसर्ग

२) खालील अभ्यस्त शब्दांच्या प्रकारांचा क्रम ओळखा.
a) कोणीकोणी, एकेक, आतल्याआत
b) गडगटाड, लुटूलुटू, वटवट
c) घरबीर, अर्धामुर्धा, अघळपघळ
पर्यायी उत्तरे :
१) पूर्णाभ्यस्त – अंशाभ्यस्त – अनुकरणवाचक | २) अनुकरणवाचक – अंशाभ्यस्त – पूर्णाभ्यस्त
३) पूर्णाभ्यस्त – अनुकरणवाचक – अंशाभ्यस्त | ४) अंशाभ्यस्त – अनुकरणवाचक – पूर्णाभ्यस्त

३) पुढीलपैकी अभ्यस्त शब्द कोणता?
१) आईबाप | २) गारीगार | ३) बिनधोक | ४) बेधडक

४) कुठेकुठे, दूरदूर, पुढेपुढे, हळूहळू हे शब्द कोणत्या अभ्यस्त प्रकारातील आहे?
१) अंशाभ्यस्त शब्द | २) पूर्णाभ्यस्त शब्द
३) अनुकरणवाचक शब्द | ४) उपसर्ग

५) धान्यधुन्य, कापडचोपड, चांदणेबिंदणे हे कोणत्या प्रकारचे अभ्यस्त शब्द आहेत?
१) पूर्णाभ्यस्त शब्द | २) अंशाभ्यस्त शब्द
३) पूर्णाभ्यस्त व अंशाभ्यस्त शब्द | ४) वरीलपैकी एकही नाही

६) <u>घेईघेई</u> माझे वाचे
गोड नाम विठोबाचे
अधोरेखित शब्दाचा प्रकार ओळखा.
१) देशी | २) अंशाभ्यस्त | ३) पूर्णाभ्यस्त | ४) पुनरुक्त

(१०) अलंकारिक / सामासिक / ग्रामीण व नागरी शब्द

१) वारूड परिसरात धर्माबाबा दानशूर म्हणून प्रसिध्द होते, परंतु त्यांच्या पोटी मात्र मुरलीधर हा <u>अत्यंत मूर्ख असा</u> मुलगा जन्माला आला. या वाक्यातील अधोरेखित केलेल्या शब्दांसाठी पुढे दिलेल्या पर्यायातून योग्य त्या अलंकारिक शब्दाचा अचूक पर्याय निवडा.
१) गाजरपारखी | २) अकलेचा खंदक | ३) गुळाचा गणपती | ४) कर्णाचा अवतार

(११) शब्दार्थ न जुळणारा शब्द, पर्यायी शब्द / पर्यायी नसलेला शब्द

१) 'सुधा' या शब्दाचा पर्यायी शब्द ओळखा.

अ) नदी ब) पीयूष क) समुद्र ड) तलाव

पर्यायी उत्तरे :

१) अ फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक
२) ब फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक
३) क फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक
४) ड फक्त बरोबर बाकी सर्व चूक

(१२) विविधअर्थी एक शब्द

१) अनेकार्थी शब्दांच्या जोड्या जुळवा.

a) अनुरक्त	i) पक्व, वाकलेले वृद्ध
b) परिणत	ii) व्यापार, प्रतिज्ञा, वेद
c) अक्षत	iii) निष्ठावंत, रंगविलेला, आसक्त
d) निगम	iv) दुःखरहित, सुरक्षित, संबंध

पर्यायी उत्तरे :

१) (a)-(iii), (b)-(iv), (c)-(ii), (d)-(i)
२) (a)-(iv), (b)-(i), (c)-(ii), (d)-(iii)
३) (a)-(ii), (b)-(i), (c)-(iv), (d)-(iii)
४) (a)-(iii), (b)-(iv), (c)-(i), (d)-(ii)

(१३) संदर्भ शब्द रिकाम्या जागी निवडणे

१) 'पंक्तिप्रपंच' या शब्दाच्या अर्थाचा अचूक वापर खालीलपैकी कोणत्या वाक्यात आलेला आहे?

१) पंगती बसल्या आणि वाढपी वाढू लागले.
२) पंगतीत वाढताना वाढप्यांनी मात्र पक्षपात केला.
३) पंगतीत वाढपी वाढू लागले तसे पदार्थ संपू लागले.
४) पंगतीत वाढणारे वाढपी पदार्थ कमी–जास्त वाढू लागले.

२) 'पात्र' या शब्दाचे विविध अर्थ असलेले शब्द वापरुन तयार केलेली अचूक वाक्य/वाक्ये कोणती ?

अ) रमेश क्लार्क होण्यास योग्य नाही
ब) गुणवंतरावांची सरपंच होण्याची लायकी आहे का ?
क) माझ्या आयुष्यात भेटलेली ही पहिलीच बावळट व्यक्ती
ड) पुराच्या पाण्याने नदीचा विस्तार वाढला आहे.

पर्यायी उत्तरे :

१) अ व क बरोबर बाकी सर्व चूक
२) अ फक्त ड बरोबर बाकी सर्व चूक
३) अ, ब व ड बरोबर क फक्त चूक
४) ब फक्त चूक बाकी सर्व बरोबर

(१४) शब्दांचे शुद्धलेखन - शब्दाचा प्रकार, जोडशब्द

१) शुद्धलेखन नियमानुसार योग्य शब्दांचा पर्याय कोणता?

१) मनःस्थिती, मातुःश्री
२) मनःस्थिती, मातोश्री
३) मनस्थिती, मातोश्री
४) मनःस्थिती, मातुश्री

२) प्रचलित शुद्धलेखनानुसार शुद्ध शब्दांचा शब्दगट असलेला पर्याय कोणता?

a) थुईथुई, दक्षिणात्य, धूमकेतू
b) धूर्त, दुर्मूखलेला, थील्लर
c) दुष्प्राप्य, धृतराष्ट्र, दीप्तिमा

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a) बरोबर, (b) व (c) चूक
२) फक्त (b) बरोबर, (a) व (c) चूक
३) फक्त (a) व (b) बरोबर, (c) चूक
४) फक्त (c) बरोबर, (a) व (b) चूक

३) ऱ्हस्व-दीर्घाच्या नियमानुसार पुढीलपैकी योग्य शब्द ओळखा.

a) मी b) तू c) म d) ति

पर्यायी उत्तरे :

१) (a) आणि (d) बरोबर २) वरील सर्व बरोबर ३) (a) आणि (b) बरोबर ४) (c) आणि (d) बरोबर

४) लेखन नियमानुसार चुकीचा शब्द कोणता?

अ) पोशाख ब) खाऊन क) उहापोह ड) प्रावीण्य

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त ड २) फक्त क ३) फक्त ब ४) फक्त अ

५) दिलेल्या पर्यायापैकी लेखन नियमानुसार योग्य शब्द कोणता, ते सांगा.

अ) पूर्वपिठीका ब) पूर्वपिठिका क) पूर्वपीठिका ड) पूर्वपीठीका

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त क बरोबर २) फक्त ड बरोबर ३) फक्त ब बरोबर ४) फक्त अ बरोबर

६) 'ईक' प्रत्ययान्त शब्द ऱ्हास्य असतात. या नियमाचा आधार घेऊन पुढील शब्दातील शुद्ध 'शब्द' ओळखा.

१) भौगोलिक २) साहित्यिक ३) सामाजीक ४) प्रासंगीक

७) शुद्धलेखन नियमांनुसार अचूक शब्दाचा गट ओळखा.

a) कथित, क्रियाकर्म, गर्भीत, गुपित
b) कूर्मगती, कोनशिला, खणखणीत
c) क्लृप्ति, क्रीडांगण, कोळिष्टक
d) कुर्मगती, क्रियाकर्म, गर्भित

पर्यायी उत्तरे :

१) (a) व (b) बरोबर २) (c) व (d) बरोबर ३) फक्त (b) बरोबर ४) फक्त (d) बरोबर

८) शुद्धलेखनाच्या नियमांनुसार शुद्ध शब्दांचे गट ओळखा.

अ) किर्तिवान, किचकिचित, किडूकमिडूक

ब) अश्लीलता, अस्मानीसुलतानी, आत्मीयता

क) कीर्तिवान, किचकिचीत, किडूकमिडूक

ड) अभ्राच्छादित, आंबटचींबट, आकास्मिक

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (अ) व (क) बरोबर.

२) फक्त (अ) व (ब) बरोबर

३) फक्त (ब) व (क) बरोबर

४) फक्त (क) व (ड) बरोबर

९) ऱ्हस्व-दीर्घाच्या नियमानुसार पुढीलपैकी योग्य शब्द ओळखा.

a) मी b) तू c) म d) ति

पर्यायी उत्तरे :

१) (a) आणि (d) बरोबर २) वरील सर्व बरोबर ३) (a) आणि (b) बरोबर ४) (c) आणि (d) बरोबर

१०) पुढीलपैकी कोणता शब्द लेखनदृष्ट्या अचूक आहे?

१) परिशिष्ठ २) परिशिष्ट ३) परीशिष्ठ ४) परिशीष्ट

११) लेखन नियमानुसार चुकीचा शब्द कोणता?

अ) पोशाख ब) खाऊन क) उहापोह ड) प्रावीण्य

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त ड २) फक्त क ३) फक्त ब ४) फक्त अ

१२) दिलेल्या पर्यायापैकी लेखन नियमानुसार योग्य शब्द कोणता, ते सांगा.

अ) पूर्वपिठीका ब) पूर्वपिठिका क) पूर्वपीठिका ड) पूर्वपीठीका

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त क बरोबर २) फक्त ड बरोबर ३) फक्त ब बरोबर ४) फक्त अ बरोबर

१३) 'ईक' प्रत्ययान्त शब्द ऱ्हास्य असतात. या नियमाचा आधार घेऊन पुढील शब्दातील शुद्ध 'शब्द' ओळखा.

१) भौगोलिक २) साहित्यिक ३) सामाजीक ४) प्रासंगीक

१४) शुद्धलेखन नियमांनुसार अचूक शब्दाचा गट ओळखा.

a) कथित, क्रियाकर्म, गर्भीत, गुपित

b) कूर्मगती, कोनशिला, खणखणीत

c) क्लृप्ति, क्रीडांगण, कोळिष्टक

d) कुर्मगती, क्रियाकर्म, गर्भित

पर्यायी उत्तरे :

१) (a) व (b) बरोबर २) (c) व (d) बरोबर ३) फक्त (b) बरोबर ४) फक्त (d) बरोबर

१५) शुद्धलेखनाच्या नियमांनुसार शुद्ध शब्दांचे गट ओळखा.

अ) किर्तिवान, किचकिचित, किडूकमिडूक

ब) अश्लीलता, अस्मानीसुलतानी, आत्मीयता

क) कीर्तिवान, किचकिचीत, किडूकमिडूक

ड) अभ्राच्छादित, आंबटचींबट, आकास्मिक

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (अ) व (क) बरोबर

२) फक्त (अ) व (ब) बरोबर

३) फक्त (ब) व (क) बरोबर

४) फक्त (क) व (ड) बरोबर

Study CIRCLE

१६) ऱ्हस्व–दीर्घाच्या नियमानुसार पुढीलपैकी योग्य शब्द ओळखा.

a) मी b) तू c) म d) ति

पर्यायी उत्तरे :

१) (a) आणि (d) बरोबर
२) वरील सर्व बरोबर
३) (a) आणि (b) बरोबर
४) (c) आणि (d) बरोबर

१७) पुढीलपैकी कोणता शब्द लेखनदृष्ट्या अचूक आहे?

१) परिशिष्ठ २) परिशिष्ट ३) परीशिष्ठ ४) परिशीष्ट

(१५) लिपी, शब्दशक्ती / शब्दांचे काव्यगुण

१) 'गाजरपारखी' या शब्दाचा ध्वन्यर्थ ओळखा.

१) उत्तम पारख असलेला
२) चांगल्याची पारख नसलेला
३) गाजराचा व्यापारी
४) भाजीचा यशस्वी व्यापारी

२) 'चला ! आता विडा द्या.' या वाक्यातील शब्दशक्ती ओळखा.

१) अभिधा २) लक्षणा ३) व्यंजना ४) यापैकी एकही नाही

३) गाई पाण्यावर काय म्हणुनि आल्या?
का गं गंगायमुनाही या मिळाल्या?
प्रस्तुत काव्यओवीतून कोणता अर्थ प्रकट होतो?

अ) वाच्यार्थ ब) लक्षणार्थ क) व्यंगार्थ ड) परमार्थ

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (ड) बरोबर
२) फक्त (क) बरोबर
३) फक्त (ब) बरोबर
४) वरीलपैकी सर्व पर्याय योग्य आहेत

Study CIRCLE

उत्तरे : महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा मुख्य परीक्षा (गट ब)/(गट क) २०२३

पेपर क्रमांक –१ : मराठी व इंग्रजी

(१) मराठी सर्वसामान्य शब्दसंग्रह

(१) समानार्थी शब्द–विरुद्धार्थी शब्द

समानार्थी शब्द

१–२	२–२	३–३	४–१	५–३	६–३	७–१	८–२	९–४	१०–४
११–२	१२–३								

विरुद्धार्थी शब्द

१–२	२–४	३–२	४–४	५–३	६–१	७–२	८–४	९–४	१०–२
११–४									

(२) शब्दार्थ–संज्ञांचे अर्थ

१–३	२–१	३–४	४–४	५–१	६–४

(३) शब्दसमूहाबद्दल एक शब्द

१–४	२–३	३–३	४–४	५–३	६–३	७–१	८–४	९–३	१०–४
११–४	१२–३	१३–३	१४–४	१५–३	१६–३	१७–३	१८–३	१९–३	

(४) शब्दव्युत्पत्ती – तत्सम / तद्‌भव

१–३	२–४	३–४	४–२	५–१	६–२

(५) देशी / भारतीय / परभाषेतील शब्द

१–३	२–३	३–१	४–३	५–३	६–३	७–३	८–३	९–४	१०–२
११–२	१२–१	१३–३	१४–३						

(६) शब्दसिद्धी – सिद्ध शब्द / धातू

१–२	२–१

(७) उपसर्गघटित शब्द

१–३	२–३	३–४	४–२	५–३	६–२	७–१	८–१

(८) प्रत्ययसाधित शब्द – कृदंत – धातू साधित / तद्धित – शब्द साधित

१–१	२–१	३–१

(९) अभ्यस्त शब्द – पूर्णाभ्यस्त / अंशाभ्यस्त / अनुकरण वाचक

१–२	२–३	३–२	४–२	५–२	६–३

(१०) अलंकारिक / सामासिक / ग्रामीण व नागरी शब्द

१–२

(११) शब्दार्थ न जुळणारा शब्द, पर्यायी शब्द / पर्यायी नसलेला शब्द

१–२

(१२) विविधअर्थी एक शब्द

१–२

(१३) संदर्भ शब्द रिकाम्या जागी निवडणे

१–२	२–४

(१४) शब्दांचे शुद्धलेखन – शब्दाचा प्रकार, जोडशब्द

१–१	२-४	३-३	४-२	५-१	६-२	७-३	८-३	९-३	१०-२
११-२	१२-१	१३-२	१४-३	१५-३	१६-३	१७-२			

(१५) लिपी, शब्दशक्ती/शब्दांचे काव्यगुण

१–२	२–३	३–३